

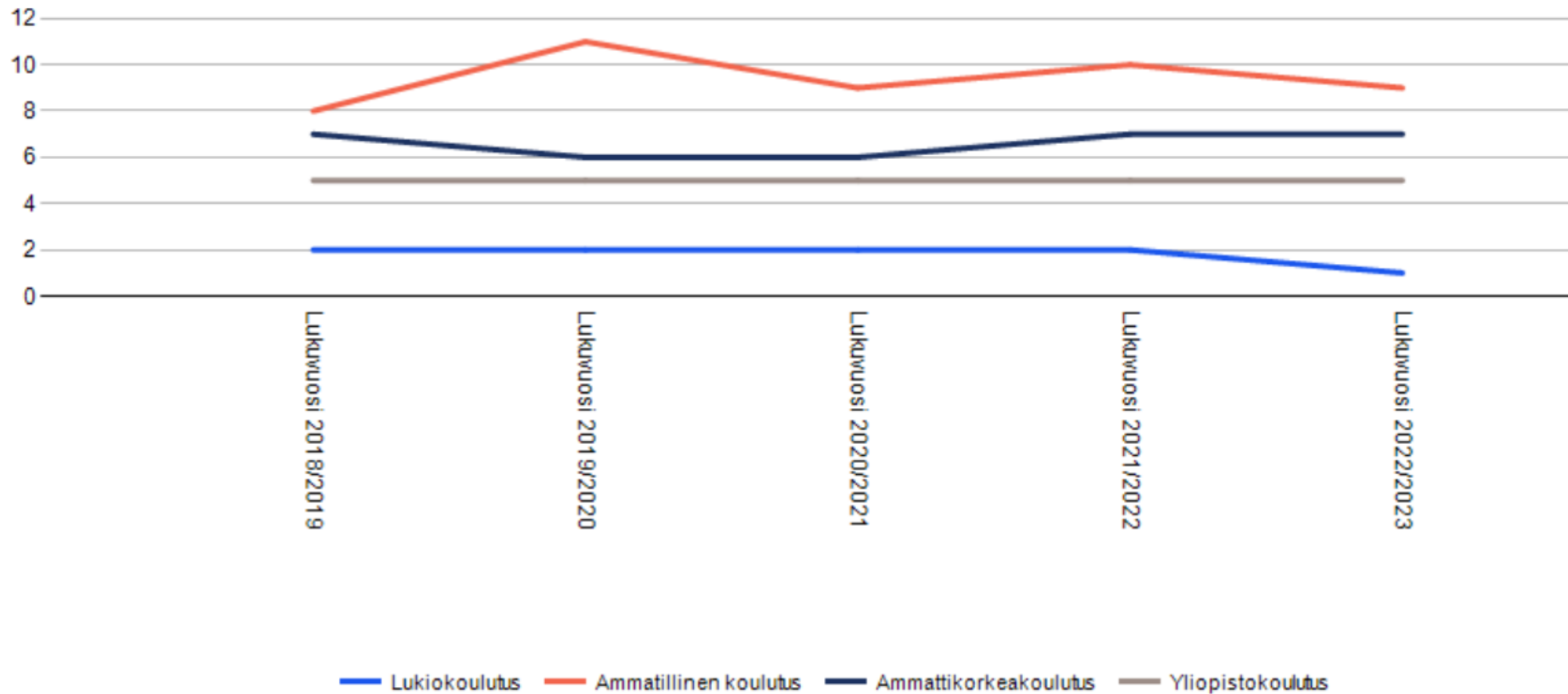
OKLA1019

Oppiminen ja ohjaus 2: pedagogiikka kaikkien koulussa

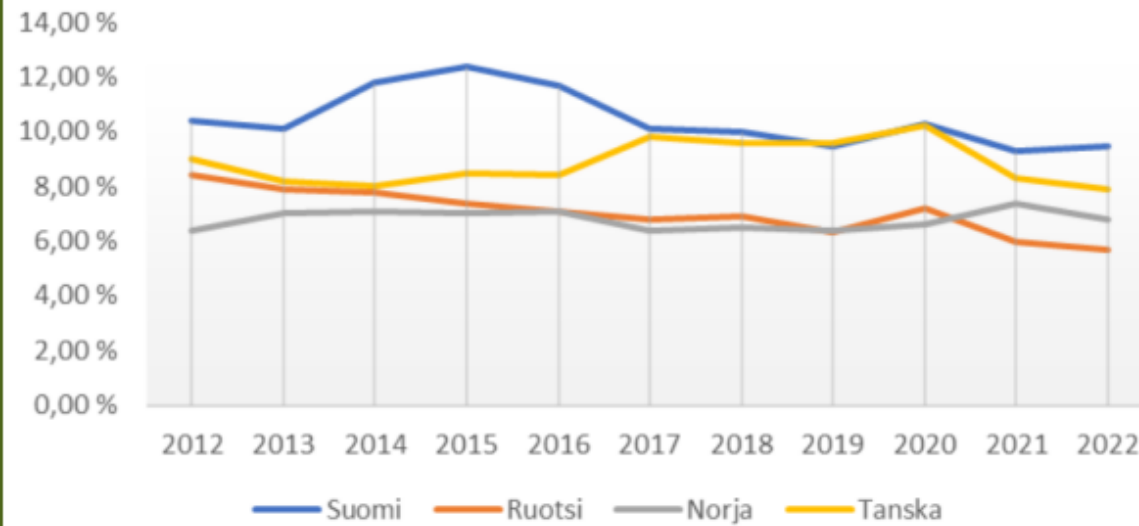
Tuomo Virtanen
9.9.2025

1. Inkluuusio
2. Kouluun kiinnittyminen
3. Uusi oppimisen tuen järjestelmä

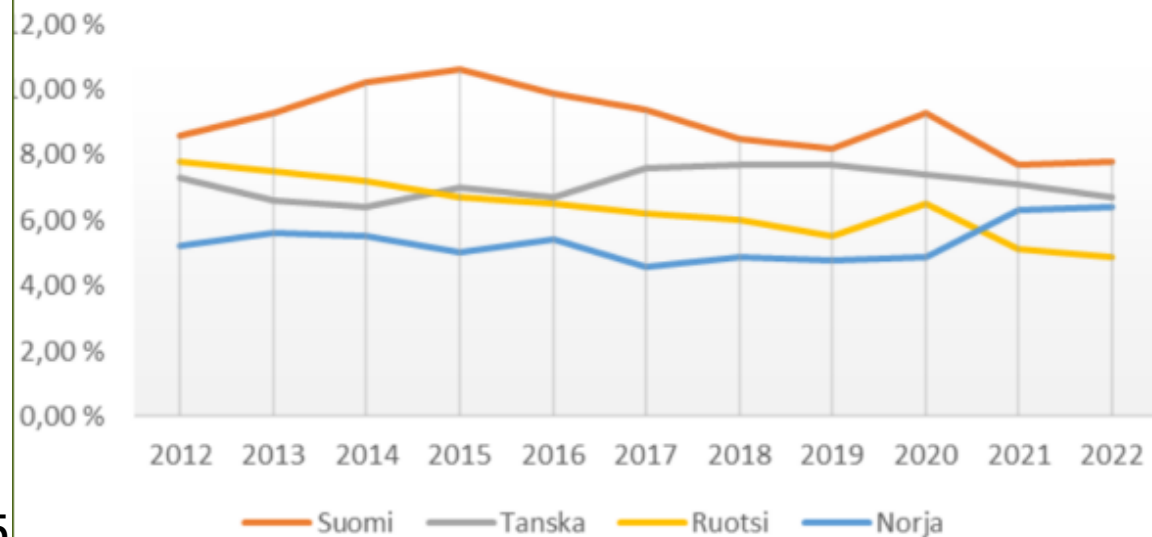
Koulutuksen keskeyttäminen muuttujina Koulutussektori ja Vuosi. KOKO MAA, Keskeytti
tutkintoon johtavan koulutuksen kokonaan, %.

NEET-nuoret % 15-29-vuotiaasta väestöstä

NEET-nuoret % 15-24-vuotiaasta väestöstä

Yhden syrjäytyneen nuoren työuran aikainen kokonaistuotannon menetys voi nykyarvona olla noin 1,2 miljoonaa euroa (Valtiontalouden tarkastusvirasto (2025)).

Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret - tunnistaminen, tavoittaminen ja kuntouttaminen (Tarkastuskertomus 1/2025).

1. Inkluisio

Mitä inklusio on?: Määrittelyä.

Keskustelu 1:

n. 4 henkilön ryhmissä: mitä
inklusiolla tarkoitetaan? (n. 3 min)

Inkluusio on vikkela veitikka. Yleisellä tasolla kyse on lapsen oikeudesta opiskella lähikoulussaan. Käsitteen täsmällinen määritelmä kuitenkin puuttuu ja ehkä juuri se on saanut useat, etenkin aineenopettajat, pitämään inklusiota toteuttamiskelvottomana ajatuksena. Suomalaista koulutusta säätelevät laitkaan eivät määrittele inklusiota, vaikka YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen ratifioimille maille (kuten Suomelle) inklusion edistäminen on juridinen velvoite. Täyttä yksimielisyyttä ei nimittäin ole siitäkään, tulisiko inklusion koskea kansainvälisen mallin mukaan ainoastaan erityistä tukea saavia oppilaita (*students with disabilities*) vai kaikkia oppilaita. Riskinä on, että inklusiosta tulee tyhjä merkki (*empty signifier*): poliittisesti korrekti, mutta tunteita herättävä käsite ilman konkreettista, yhteisesti ymmärrettävää merkitystä.

”Inkluusion käsitteen monitahoisuudesta kertoo myös sen määrittely joko kapeasti tai laajasti. **Kapeasti määriteltynä** inklusio nähdään oppilaiden tuen tarpeista huolehtimisena, esimerkiksi lähikoulussa opiskelun mahdollistamisena erilaisten interventtioiden avulla. **Laajan määritelmän** mukaan inklusiossa on kyse kokonaisvaltaisesta aikuisten ja lasten osallistumisen ja hyvinvoinnin tukemisesta, oppilaiden osallisuuden vahvistamisesta ja oppimisen esteiden vähentämisestä. Keskeistä on koulujen kyky vastata oppilaiden erilaisuuteen ja heidän tasa-arvoinen kohtelunsa. Myös inklusiivisten arvojen – tasa-arvo, osallisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys, myötätuntoisuus, erilaisuuden kunnioittaminen – toteutuminen käytännön tasolla on keskeistä. Tällöin inklusio voidaan nähdä osana koulun **toimintakulttuuriin liittyvää muutosta** ja myös koulutuksellisen paradigman muutoksena. (Alajoki 2021, 40; ks. myös Göransson & Nilholm 2014, 268–270; Kiuppis 2014, 753.)”

1. Arvopohjainen
2. Prosessimainen
3. Rakenteellinen
4. Kuuluu kaikille

Integraatio ja inkluusio: kaksi eri asiaa

- *Integraatiossa* oppilas siirtyy erityisopetuksesta yleisopetukseen, kun hän on valmis. Välivaihe ennen inklusiota.
- *Inkluusiossa* kaikki oppilaat käyvät koulua yhdessä
- Inkluusiossa vastuu on koululla siten, että yhteinen opetus on järjestetty oppilaiden yksilöllisten edellytysten mukaisesti
- Inklusioajattelu pohjana koulunkäynnin ja oppimisen tuen uudistamiselle Suomessa vuonna 2011
- YK:n yleissopimus (2008) ei ota kantaa siihen, onko oikea oppimisympäristö normaali luokka vai pienryhmä

5.2 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita päivitettiin

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 päivitettiin vastaamaan perusopetuslain 26 pykälän muutoksia. Oppilaiden poissaolojen ehkäiseminen ja poissaolojen seurantaan ja puuttumiseen liittyvä suunnitelmallisuus kirjattiin perusteiden lukuihin 4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet, 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat.

Perusopetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa poissaolojen ehkäisemisen, suunnitelmallisen seuraamisen ja poissaoloihin puuttumisen **toimintamallin** paikallisessa opetussuunnitelmassaan. Toimintamallin koulukohtaisia ratkaisuja täsmennetään tarvittaessa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti koulukohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissa. Tuomo Virtanen 9.9.2025

5.2.2 Yhteistä ja monialaista vastuuta koulupäivästä laajennettiin ja selkiytettiin

Yhteinen vastuu koulupäivästä -lukuun (5.1.) lisättiin kolme uutta kappaletta, joissa linjataan toimintamalliin liittyviä periaatteita ja käytänteitä. Yhteinen vastuu koulupäivästä -luvussa oli jo aiemmin kirjattu koulun johdon ja opettajien tehtäviä. Nyt lukua laajennettiin ja selkiytettiin myös monialaista yhteistyötä koskien. Uudet kappaleet ovat:

- Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen,
- poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen sekä
- poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien, ja jatkossa myös poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Opettajat vaikuttavat opetusryhmien toimintaan, oppimiseen ja hyvinvointiin pedagogisilla ja myös didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan ja oppilaan välisellä vuorovaikutussuhteella on merkitys kouluun kiinnittymisessä.

Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetusselliseen ja myös opiskeluhuollollisen tukeen toteutuu.

2. Kouluun kiinnittyminen

Osallistuminen, ahkeruus, tottelevaisuus

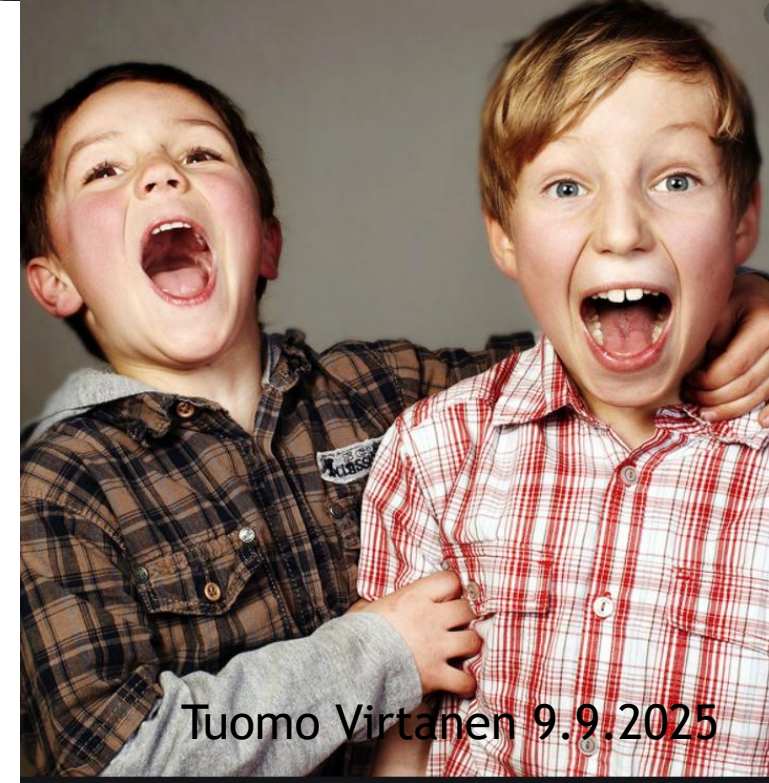
Merkityksellisyys, hyödyllisyys,
panostaminen, oppimisstrategiat

Toiminnallinen,
tunneperäinen ja
kognitiivinen
kiinnittyminen

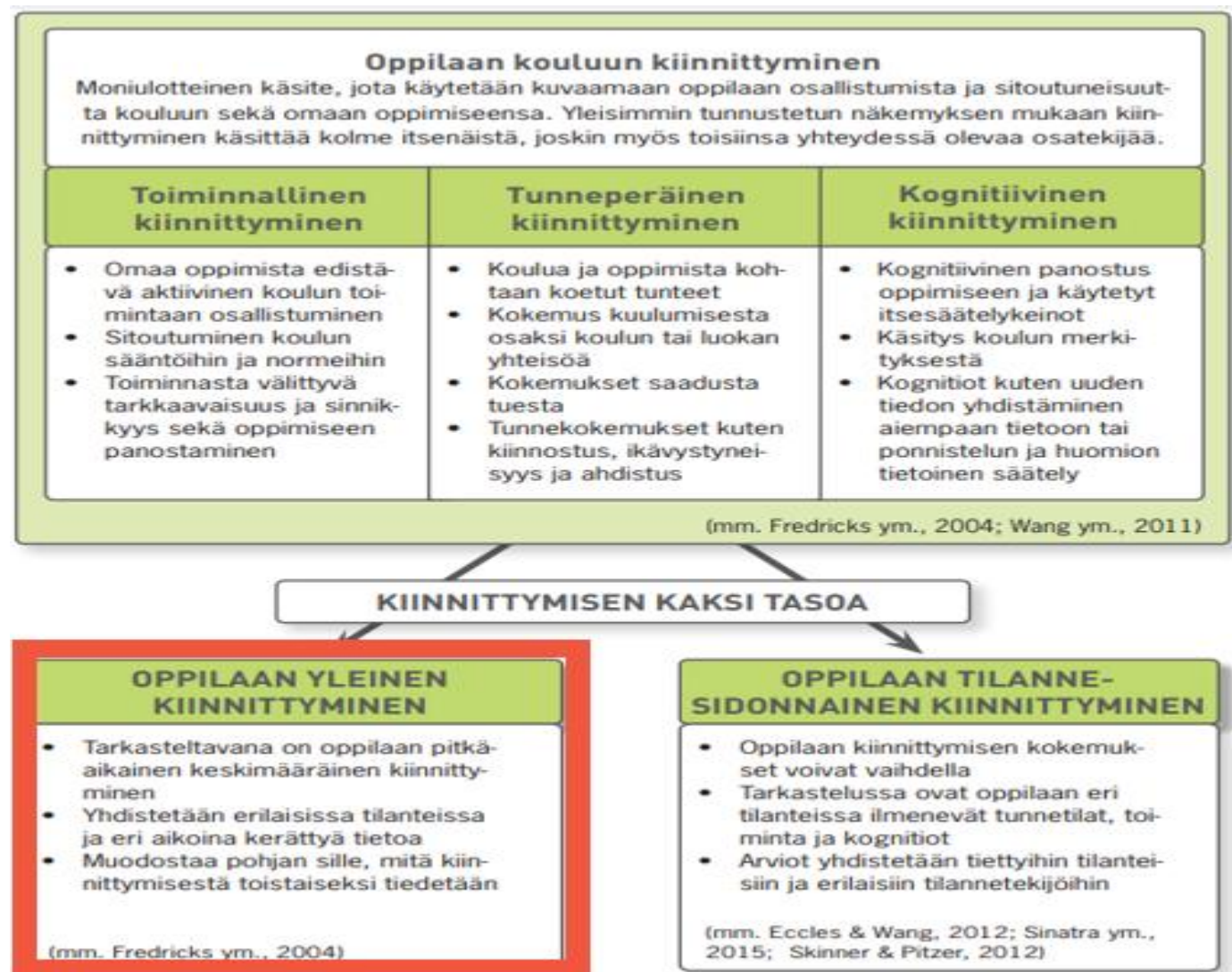
Oppimisen ilo, joukkoon kuuluminen,
kiintyminen

Hands on, Hearts on, Heads on

Tuomo Virtanen, OKLS1129, 13.2.2025

Tuomo Virtanen 9.9.2025

**Nämä kytkeytyvät
positiivisesti
toisiinsa.**

Tutkimushuomio keskittyy enenevässä määrin tilannekohtaiseen kiinnittymiseen

JYU DISSERTATIONS 315

Sanni Pöysä

Students' Situational Engagement in Lower Secondary School

Association with Overall Engagement
and Contextual Factors

Pöysä 2020

Students' situational engagement and
its association with teacher–student
interactions

by

Ella Bjerga Pettersen

Thesis submitted in fulfilment of
the requirements for the degree of
PHILOSOPHIAE DOCTOR
(PhD)

Bjerga Pettersen
2025

Tuomo Virtanen 9.9.2025

Oppilas voi kiinnittyä kouluun monin tavoin

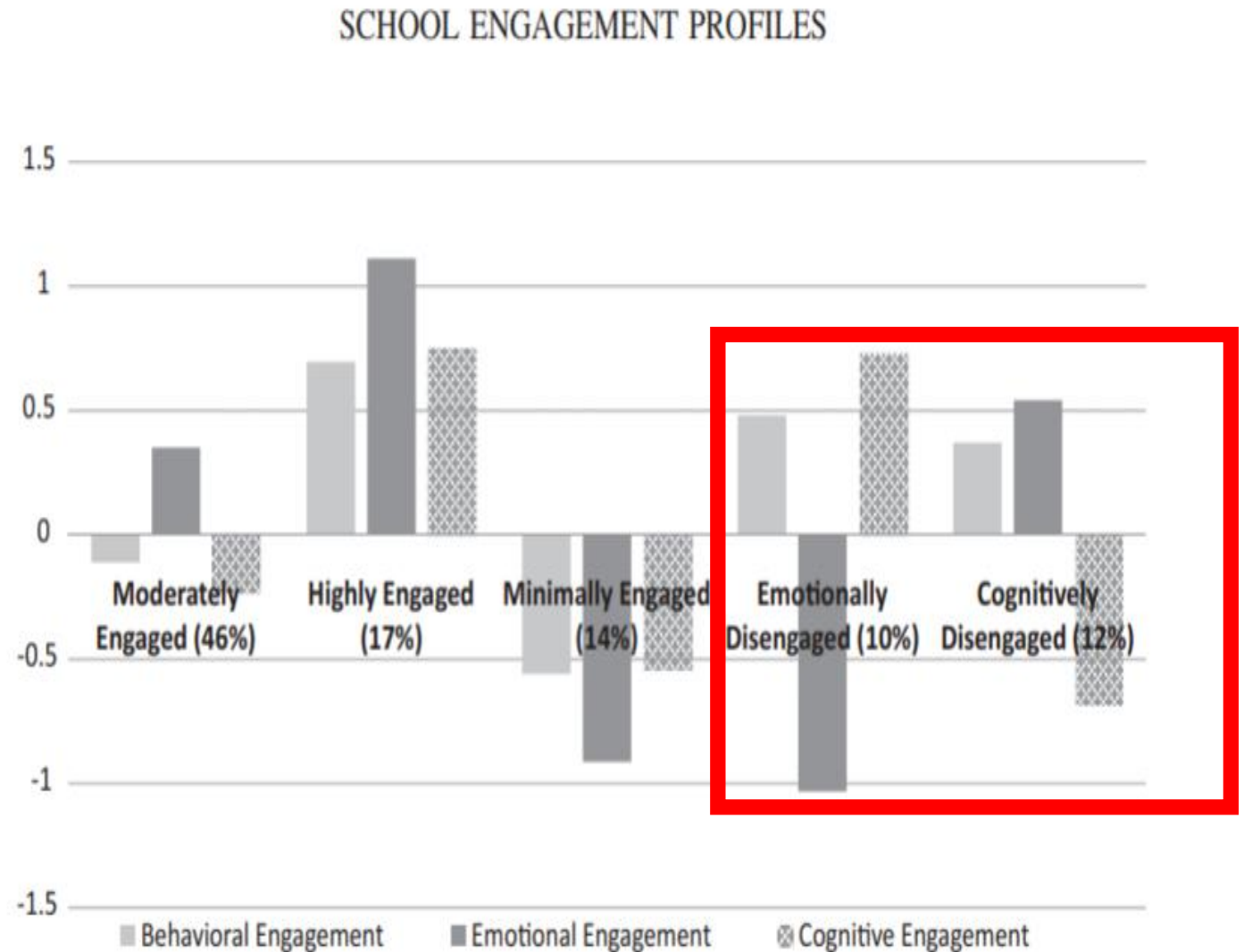

Figure 1. Profiles of school engagement in 9th grade ($n = 1,025$). All engagement variables were centered by mean (mean for behavioral engagement = 3.05; mean for emotional engagement = 3.27; mean for cognitive engagement = 3.31).

Tuomo Virtanen 9.9.2025

Yksi kiinnittymistä ennustava ja selittävä tekijä on oppilaan kokema *sosiaalinen tuki*. Kuinka pysyvää se on? Ovatko oppilaat immuuneja tuen kokemuksille? Onko pinnaaminen "punainen lippu"?

Learning and Instruction 82 (2022) 101663

Contents lists available at ScienceDirect

Learning and Instruction

journal homepage: www.elsevier.com/locate/learninstruc

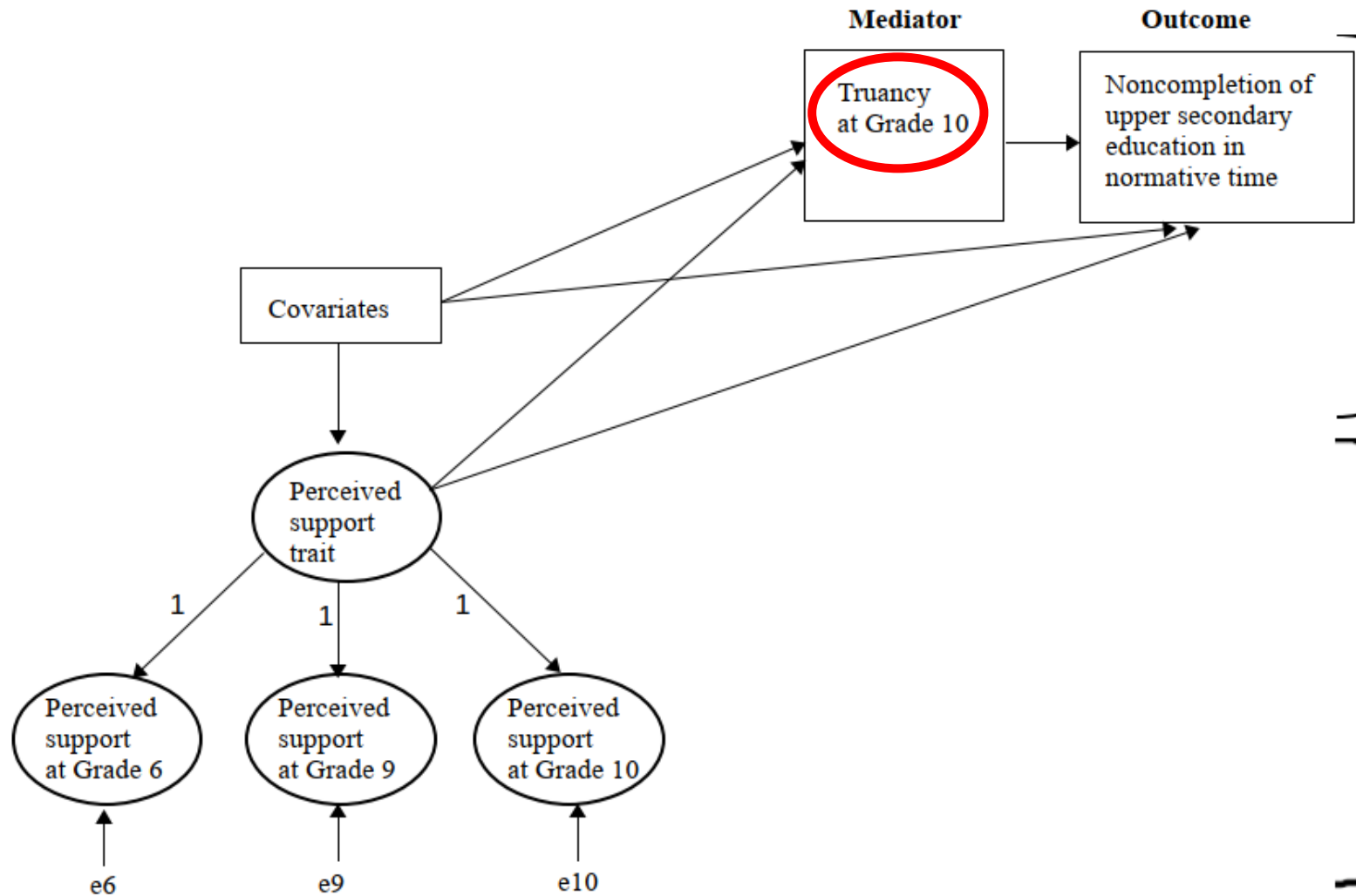
Stability of social support during school transitions: Associations with truancy and not completing upper secondary education in normative time[☆]

Tuomo Virtanen^{*}, Kati Vasalampi, Marja-Kristiina Lerkkanen, Jenni Pelkonen, Anna-Maija Poikkeus

University of Jyväskylä, Faculty of Education and Psychology, P.O. Box 35, FI, 40014, Finland

Tuomo Virtanen 9.9.2025

STMS-mallit osoittivat, että 46 %, 38 % ja 31 % oppilaiden perheen, koulukavereiden ja opettajien tuen kokemusten vaihteluista oli piirremäistä (pysyvää). Ts. 54 %, 62 % ja 69 % vaihteluista oli luokka-astespesifiä (kuudennella ja yhdeksännellä luokalla ja toisella asteella).

School matters!

Mikä kiinnittymisen ulottuvuus on mielestänne tärkein ja miksi?

Keskustelu 2.

n. 4 henkilön ryhmissä: 3-5 min)

Toiminnallinen kiinnittyminen ensin?

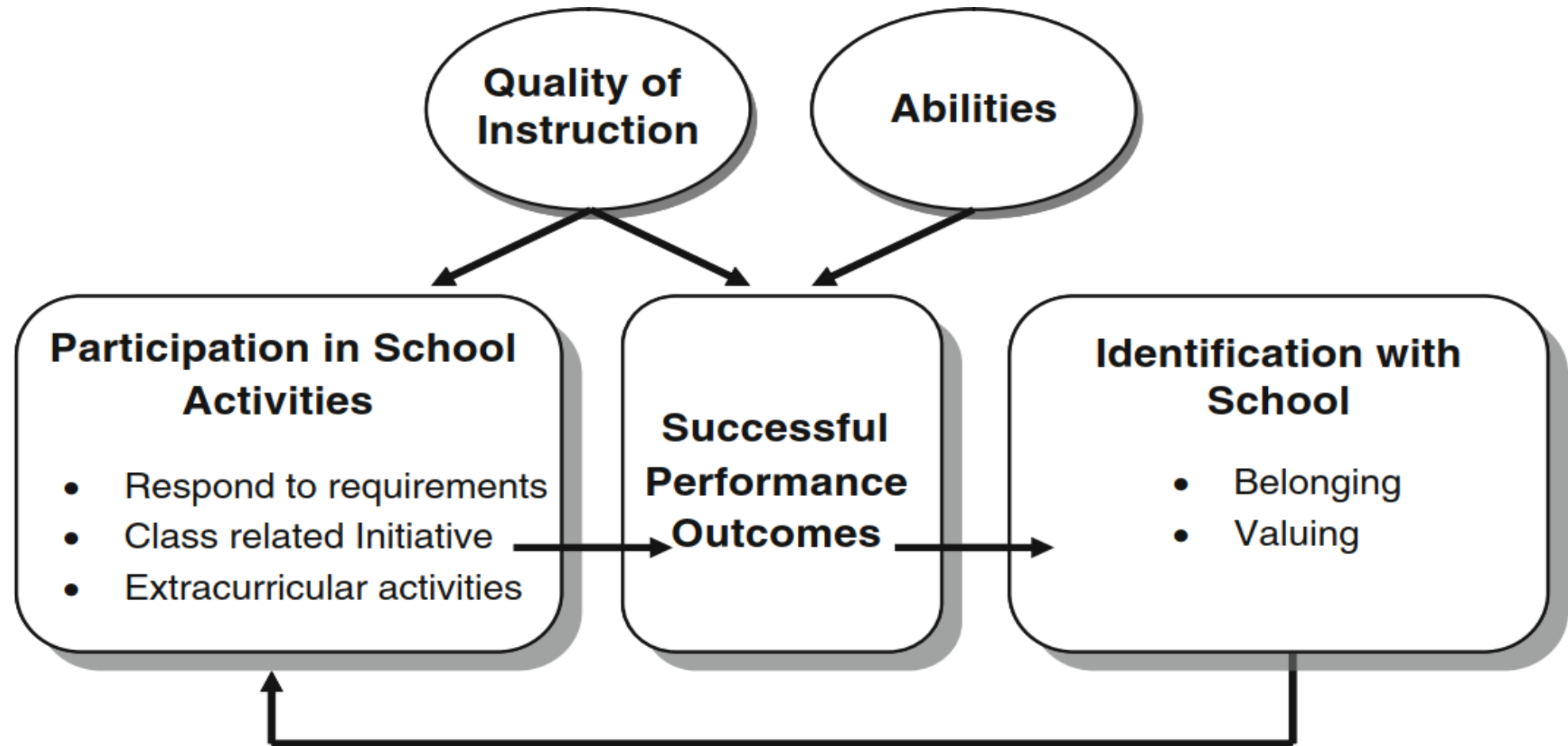
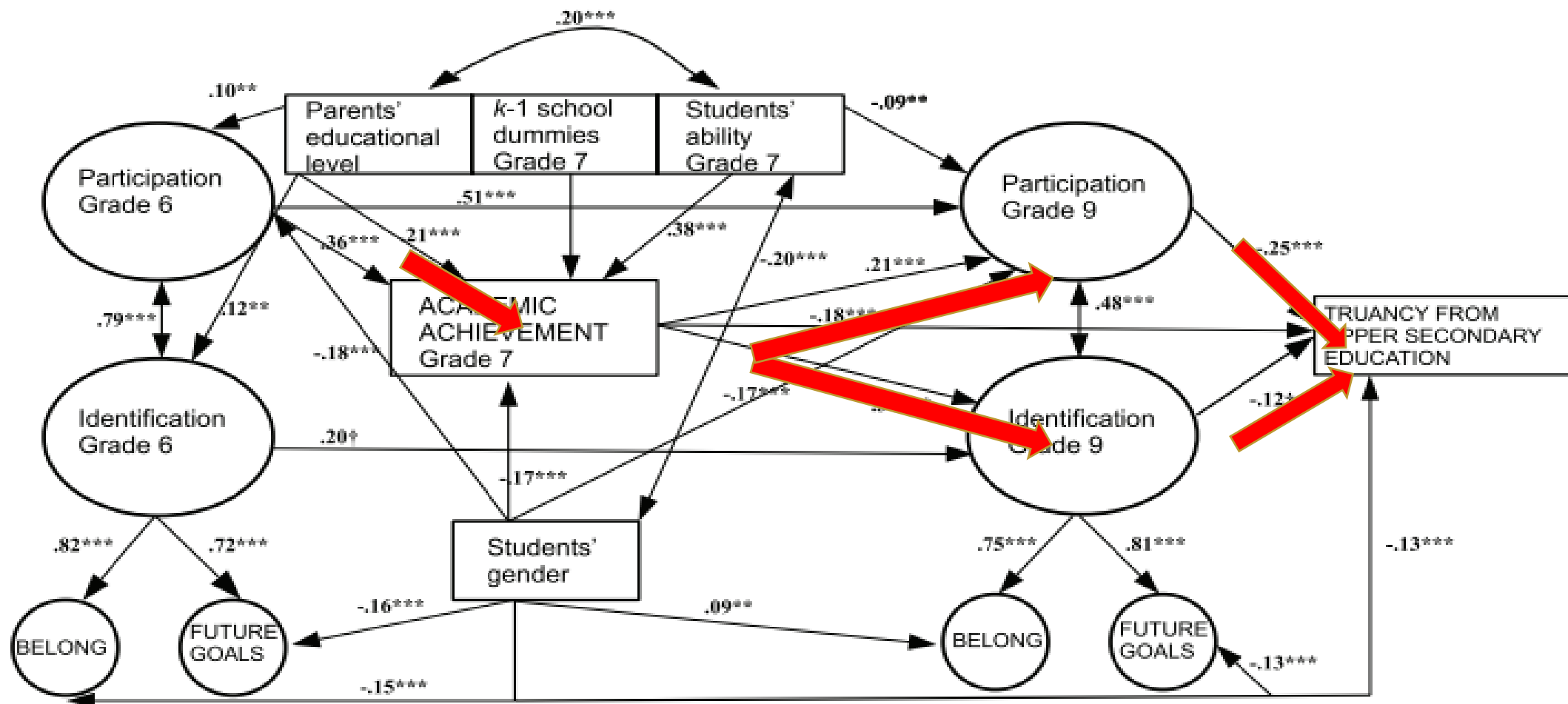

Fig. 5.1 Participation-identification model

**Osallistuminen koulutyöhön 6. luokalla → Koulumenestys 7. luokalla →
Osallistuminen ja samastuminen 9. luokalla → Vähennän pinnaamista 2.
asteella**

Lyhyesti: Kiinnittyminen on kuvaus oppilaan oppimista edistävästä toiminnasta, ajattelusta ja tunteista: Hands on! Heads on! Hearts on!

Heads on!

Ajattelu, kognitiot,
panostaminen ja
merkityksellisyys

Hands on!

Kouluun liittyvä toiminta

Hearts on!

Kouluun liittyvät
tunnekokemukset

Aikuisten kiinnittyminen lapsen koulunkäyntiin

Opettaja

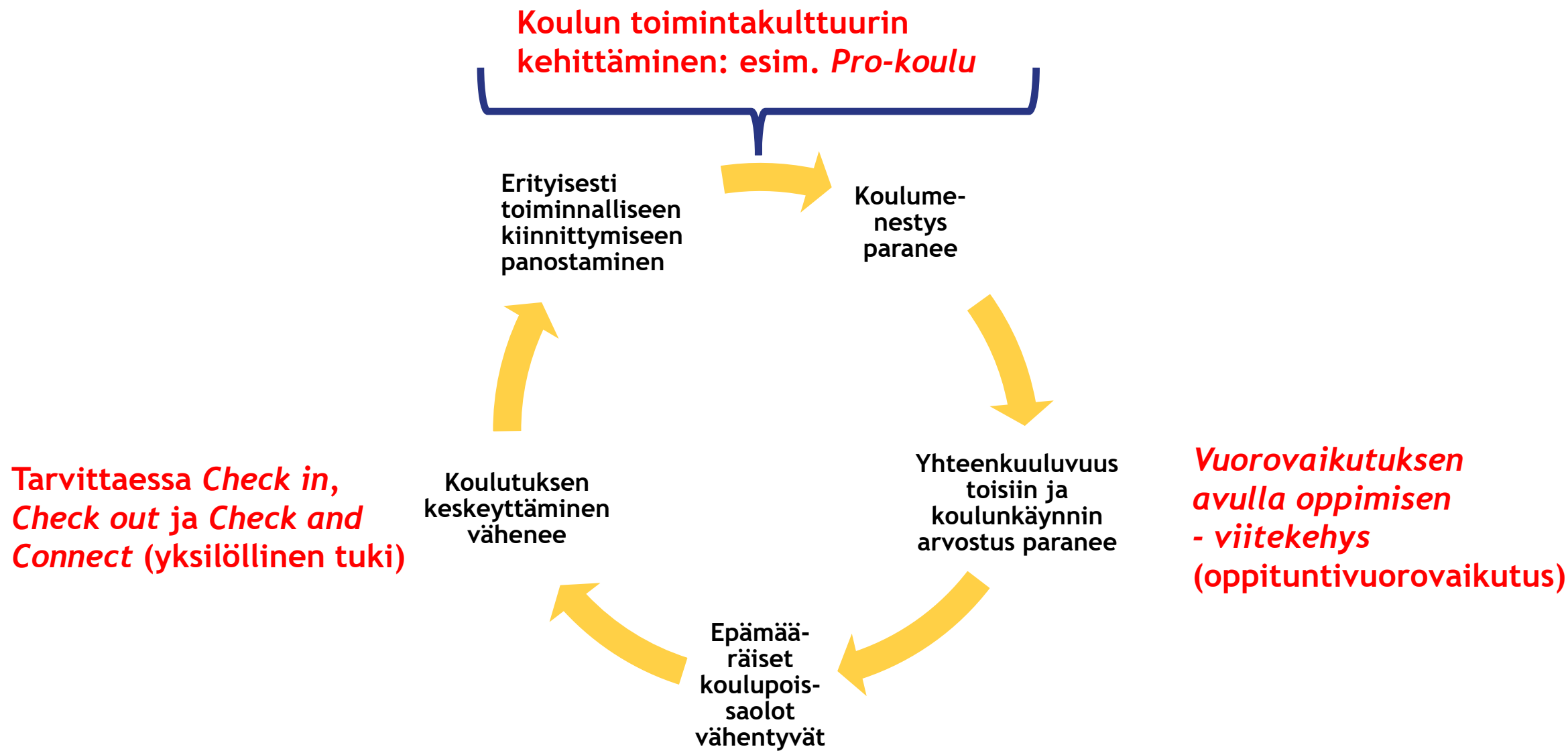
- Opettajan kiinnittyminen työhön on yhteydessä parempaan työtyytyväisyyteen ja vähäisempään työuupumukseen
- Opettajan työhön kiinnittyminen on yhteydessä oppilaiden kouluun kiinnittymiseen
- Hyvin työhönsä kiinnittyneet opettajat voivat olla samaan aikaan stressaantuneita

Rehtori

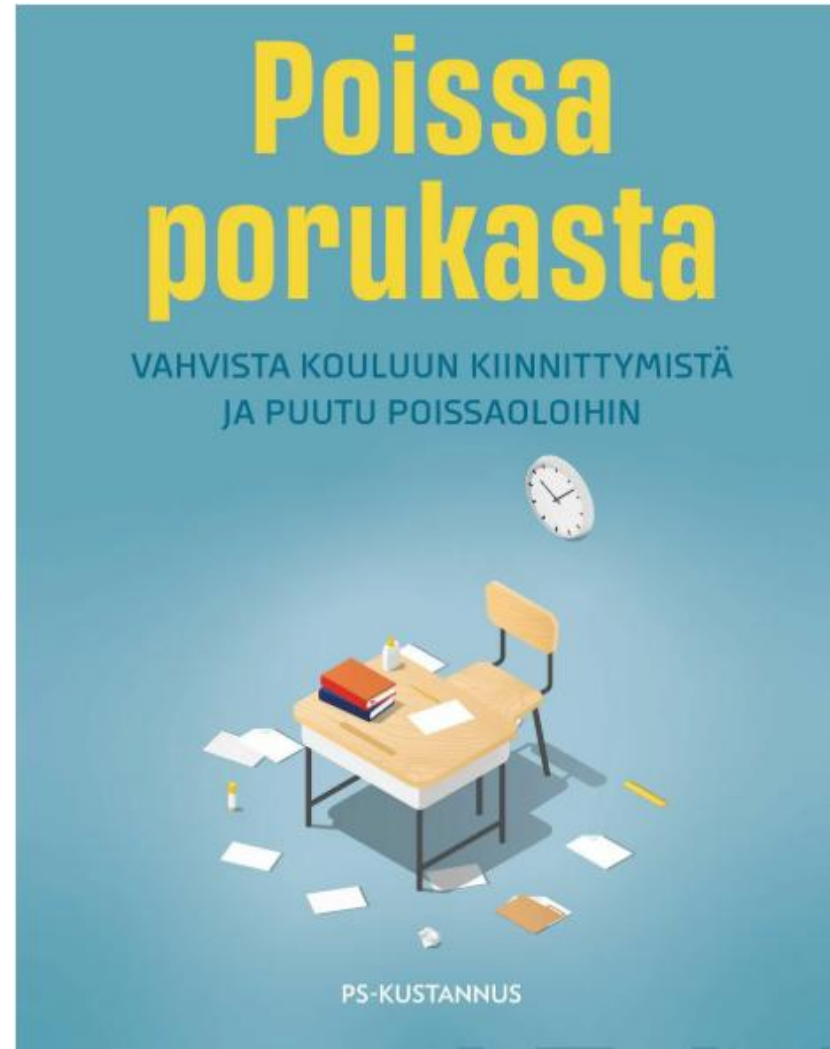
- Kun rehtori on opettajien tavoitettavissa ja häneltä saadaan tukea, opettajat näkevät oppilaiden kouluun kiinnittymisen positiivisemmin.

Vanhemmat/perhe

- Vanhempien antama tuki suojaa kouluun kiinnittymättömyydeltä ja koulupoissaoloilta
- Vanhemmat kiinnittyvät kouluun paremmin, jos he kokevat rehtorin olevan lämminhenkinen ja tukeva.

Kouluun kiinnittymisestä (ja koulupoissaoloista, vähän inkluusiostakin) seikkaperäisemmin

Tuomo Virtanen 9.9.2025

3. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus

Oppimisen tuki uudistuu

Tiina Pilbacka-Rönkä

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 1.8.2025 alkaen

Kuva: Opetushallitus

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Oppilaskohtaiset tukitoimet

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- Tulkitsemispalvelut
- Avustajapalvelut
- Apuvälineet

Opetusryhmien muodostaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen
järjestäminen oppilaalle
oppimiskykyyn vaikuttavan
vamman, sairauden
tai toimintakyvyn
rajoitteen perusteella
1.8.2026 alkaen

Muut opetuspalvelut

Erikoissairaanhoidon
potilaana olevan lapsen
opetus ja konsultatiivinen
sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen poikkeava
järjestäminen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

Uudistuksen keskiössä!

- Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa ja niiden järjestäminen velvoittaa opetuksenjärjestäjiä.
- Oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä.
- Opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- Pedagogisia ratkaisuja (esimerkiksi eriyttäminen), joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan eri laajuisin tavoitekokonaisuuksittain
- **Kielitietoinen opetus**
- Koulunkäynninavustajien hyödyntäminen oppilaiden koulunkäynnin ja opetuksen osallistumisen tukena

Keskeinen osa toimintakulttuuria. Mahdollistaa kaikkien osallisuuden, oppimisen ja osallistumiseen.

OKM: Oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20241090#Pidm46263582995152>

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9499849>

Ryhmässä toteutetut tukimuodot

Sovelletaan
esi- ja
perus-
opetuksessa

Yleinen tukiopeetus

- Yleistä , kaikkiin oppiaineisiin tai oppimisvaikeuksiin kohdentuvaa tukiopeutusta.
- Tavoitteena on tunnistaa tuen tarpeita ja reagoida niihin varhaisessa vaiheessa sekä tunti-, että henkilöstöresurssia kohdentamalla.

Opetuskielen tukiopeetus

- Keskittyy suoraan opetuskielen tukiopeutukseen tukien opetuskielen hallintaa
- Opetuskielen tukiopeutuksen tarve on tunnistettava ja resurssoitava ennakoivasti

Erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä

- Tilapäistä ja opetusryhmän tarpeisiin perustuvaa
- Ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto
- Toteutetaan esimerkiksi yhteisopettajuuden avulla tai joustavasti pienryhmässä

Resursseista

- Opetuksen järjestäjälle tulee velvollisuus suunnata resursseja ryhmäkohtaisen tukeen joka viikolle vähintään 0,122 kertaa koulun oppilasmäärä.

Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos

- ryhmässä toteutetut tukimuodot ovat riittämättömiä
- oppilaalla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai
- tukitoimia tarvitaan säännöllisesti

Toteutetaan opettajien yhteistyössä♥

Vaikuttavat
ryhmäkokoon
(5 opp.)

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Apuvälineet

Oppilaalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä 39 §:n nojalla järjestettävät palvelut.

Oppimäärästä tai tavoitteista poikkeaminen

Opinnoissa
eteneminen tavoite-
kokonaisuuksittain
(entinen oman
opinto-ohjelman
mukaan opiskelu,
Vsop)

Oppiaineen
oppimäärän
rajaaminen
(entinen
yksilöllistäminen)

Tilapäinen
vapauttaminen
oppimäärän
opiskelusta
terveydellisin
perustein

VALTERI

Tiina

tiina.pilbacka-ronka@valteri.fi

p. 029 533 2163

VALTERI